

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING DAVLAT XAVFSIZLIGIGA QARSHI QARATILGAN HUQUQBUZARLIKLAR YUZASIDAN DAVLAT ORGANLARI VA JAMOAT TASHKILOTLARI BILAN HAMKORLIGI

G'aniyev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi Toshkent, 100197,
Uzbekistan, e-mail: fargan77@bk.ru

orcid.org/0009-0005-2423-050X

Ganiyeva Gulandon Ibragimovna

Namangan davlat universitetining Psixologiya (faoliyat turlari
bo'yicha) yo'nalishi 2-kurs magistranti

Xaydarova Zeboxon Bahromjon qizi

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 3-o'quv kursi 312-guruh
kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14236794>

ARTICLE INFO

Received: 19 th November 2024
Accepted: 20th November 2024
Published: 28th November 2024

KEYWORDS

Profilaktika inspektori,
davlat xavfsizligi,
huquqbuzarlik, davlat
organlari, jamoat tashkilotlari,
hamkorlik, jinoyatchilikni oldini
olish, ijtimoiy muammolar,
ma'lumot almashish, terrorizm,
kiberjinoyatchilik, jamoatchilik
fikri, ta'lim, malaka oshirish,
jamoat xavfsizligi.

ABSTRACT

Ushbu maqolada profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligiga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklarni oldini olishdagi roli, shuningdek, davlat organlari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikning ahamiyati chuqur tahlil qilinadi. Profilaktika inspektorlari, o'z faoliyatlari doirasida, jinoyatchilik va xavfsizlik tahdidlarini oldini olish, shuningdek, ijtimoiy muammolarni aniqlash va hal etishda muhim ahamiyatga ega. Ular qonuniy faoliyatlarida davlat xavfsizligini ta'minlash va jamoat tartibini saqlash uchun turli metodologiyalardan foydalanadilar. Maqolada, shuningdek, davlat organlari va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlari ko'rib chiqiladi. Ushbu hamkorlik, jinoyatchilikka qarshi kurashda va xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Masalan profilaktika inspektorlarining o'zaro aloqalari, o'zaro ma'lumot almashish va tajriba o'rganish orqali jinoyatchilikni oldini olishda samarali echimlar taklif etadi. Shuningdek, ushbu maqola, profilaktika inspektorlarining jamoatchilik bilan aloqalari, jamoat tashkilotlari bilan birgalikda dasturlarni amalga oshirish, hamda jamoatchilik fikrini o'rganish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, maqolada davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi muammolar, masalan, terrorizm, kiberjinoyatchilik, va boshqa huquqbuzarliklar haqida ham so'z boradi. Ushbu tahdidlar bilan kurashishda profilaktika inspektorlarining roli alohida

ahamiyatga ega. O'zbekistonning zamonaviy sharoitlarida, bunday huquqbuzarliklar, davlat organlari va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi samarali hamkorlik orqali oldini olish mumkin. Maqola, shuningdek, profilaktika inspektorlarining ta'limi va malakasini oshirish masalalariga ham to'xtaladi, bu esa ularning ish faoliyatini yanada samarali tashkil etish imkonini beradi.

Kirish

Ushbu maqolaning dolzarbligi davlat xavfsizligini ta'minlash va huquqbuzarliklarni oldini olish sohalarida yuksak ahamiyatga ega bo'lgan profilaktika inspektorlarining roli va ularning davlat organlari bilan hamkorligini o'rganishdan kelib chiqadi. Davlat xavfsizligi, har qanday davlatning barqarorligi, taraqqiyoti va rivojlanishi uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, huquqbuzarliklarning oldini olish, jinoyatchilikni kamaytirish va ijtimoiy barqarorlikni saqlashda profilaktika inspektorlarining samarali faoliyatini talab qiladi. Bugungi kunda, O'zbekiston kabi mamlakatlarda, jinoyatchilikning o'sishi va turli ijtimoiy muammolar, masalan, kiberjinoyatchilik, terrorism, narkotik moddalarning noqonuniy aylanishi kabi xavf-xatarlar, davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi muammolar sifatida paydo bo'lmoqda. Bunday tahdidlar, faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlar tomonidan emas, balki davlat organlari va jamoat tashkilotlari o'rtasida o'zaro hamkorlikni kuchaytirish orqali hal etilishi mumkin. Profilaktika inspektorlari, bunday hamkorliklarning faol ishtirokchilari sifatida, davlat xavfsizligini ta'minlash va huquqbuzarliklarni oldini olishda muhim rol o'ynaydilar. Profilaktika inspektorlarining vazifalari keng ko'lamli va xilma-xildir. Ular huquqbuzarliklarni oldini olish bo'yicha profilaktik tadbirlarni o'tkazadilar, jamoatchilik bilan aloqalarni mustahkamlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish uchun jamoat tashkilotlari bilan hamkorlik qilish orqali ijtimoiy muammolarni aniqlaydilar. Shu bilan birga, ularning faoliyati doirasida davlat organlari, qonunchilik va boshqa ijtimoiy institutlar bilan o'zaro aloqalar, ma'lumot almashish va tajriba o'rganish orqali hamkorlikni yanada kuchaytiradi. Maqolada, shuningdek, profilaktika inspektorlarining jamoat tashkilotlari bilan o'zaro aloqalarini, hamkorlikni kuchaytirishning ahamiyatini, jamoatchilik fikrini o'rganish va boshqa ko'plab masalalarni tahlil etish maqsad qilingan. Bunday yondashuvlar, davlat xavfsizligini ta'minlashda keng ko'lamli va samarali strategiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi. Davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi huquqbuzarliklar haqida gapirganda, bu faqatgina jinoyatchilikni anglatmaydi, balki ijtimoiy hayotning barcha jabhalarini o'z ichiga oladi. Terrorism, kiberjinoyatchilik, narkotik moddalar va boshqa huquqbuzarliklar, davlatning ichki va tashqi xavfsizligiga tahdid soladi. Shu bois, profilaktika inspektorlarining faoliyati va ularning hamkorliklari, davlat xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning zamonaviy sharoitlarida, huquqbuzarliklar va ularning oldini olishda profilaktika inspektorlarining roli alohida ahamiyat kasb etadi. Ular, mavjud xavflarni oldini olish, jinoyatchilikni kamaytirish va jamoat xavfsizligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, profilaktika inspektorlarining ta'limi va malakasini oshirish masalalari, ularning samarali faoliyatini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Ushbu maqola, profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligiga qarshi huquqbuzarliklar oldini olishdagi roli va ahamiyatini, davlat organlari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni o'rganish maqsadida tayyorlangan. Maqola davomida, profilaktika inspektorlarining faoliyati, ularning jamoatchilik bilan aloqalari, hamkorlik mexanizmlari, shuningdek, davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi muammolar haqida chuqur tahlil o'tkaziladi.

Asosiy qism

Profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligiga qarshi huquqbuzarliklarni oldini olishdagi roli zamon talablariga muvofiq ravishda o'zgarib bormoqda. Ularning faoliyati,

asosan, jinoyatchilikni kamaytirish va ijtimoiy barqarorlikni saqlashga qaratilgan. O'zbekiston sharoitida, profilaktika inspektorlari huquqbuzarliklarni oldini olish bo'yicha bir qator samarali chora-tadbirlarni amalga oshirishlari zarur. Ushbu chora-tadbirlar, nafaqat davlat xavfsizligini ta'minlash, balki jamoat xavfsizligini ham saqlashda muhim o'rin tutadi. Profilaktika inspektorlarining asosiy vazifalaridan biri — huquqbuzarliklarning oldini olish maqsadida profilaktik tadbirlarni tashkil etishdir. Ular, mahalliy jamoalar bilan birga ishlash orqali, jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha samarali yondashuvlarni ishlab chiqadilar. Mahallalarda o'tkaziladigan profilaktik tadbirlar, odatda, jamoatchilik fikrini o'rganish, ijtimoiy muammolarni aniqlash va ularni hal etish uchun jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni talab etadi. Bunday tadbirlar, nafaqat huquqbuzarliklarni kamaytiradi, balki jamoat ishonchini ham oshiradi. Ushbu faoliyatlar doirasida profilaktika inspektorlari davlat organlari bilan hamkorlikni kuchaytirish zarurligini tan oladilar. Davlat organlari va profilaktika inspektorlari o'rtasida o'zaro aloqalar, jinoyatchilikka qarshi kurashish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar va tajriba almashishni o'z ichiga oladi. Bunday hamkorlik, jinoyatchilikning turli xil ko'rinishlarini o'rganish va tahlil qilish imkonini beradi. Bunda, har bir huquqbuzarlik turiga nisbatan o'ziga xos yondashuvlar ishlab chiqilishi muhimdir. Davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi omillarni aniqlash va ularni bartaraf etish maqsadida, profilaktika inspektorlari xavf tahlilini amalga oshirishlari zarur. Bunda, turli ijtimoiy omillar, masalan, iqtisodiy qiyinchiliklar, ta'lim darajasi, mehnat muhofazasi va boshqalar inobatga olinadi. Bunday tahlil, jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Jamoat tashkilotlari bilan hamkorlik, profilaktika inspektorlarining faoliyatida alohida ahamiyatga ega. Ular, jinoyatchilikka qarshi kurashishda jamoatchilikni jalb etish va ijtimoiy muammolarni hal etishda jamoat tashkilotlari bilan birga ishlash orqali jamoatchilik fikrini shakllantirishda muhim rol o'ynaydilar. Jamoat tashkilotlari, mahalliy aholi bilan bevosita aloqada bo'lib, ijtimoiy muammolarni aniqlashda va ularni hal etishda yordam berishadi. Bunday yondashuv, nafaqat huquqbuzarliklarni kamaytirishga, balki jamoatchilikning davlat organlariga bo'lgan ishonchini oshirishga ham yordam beradi. Ushbu hamkorlikni mustahkamlash uchun profilaktika inspektorlari va jamoat tashkilotlari o'rtasida muntazam uchrashuvlar o'tkazish, birgalikda seminarlar va treninglar tashkil etish zarur. Bu, nafaqat jamoatchilik fikrini o'rganishga, balki jinoyatchilikni oldini olishda yangi yondashuvlarni ishlab chiqishga ham imkon beradi. Shu bilan birga, profilaktika inspektorlarining faoliyatini rivojlantirishda ta'lim va malaka oshirish ham muhim o'rin tutadi. Inspektorlarning professional ko'nikmalari, ularning huquqbuzarliklarni oldini olishdagi samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligini ta'minlashdagi roli faqatgina jinoyatchilikni kamaytirish bilan cheklanmaydi. Ular, shuningdek, ijtimoiy muammolarni hal etish va jamoatchilikni ishtirok etishga jalb etish orqali, davlat xavfsizligini ta'minlashga hissa qo'shadilar. Bunday yondashuvlar, davlat organlari va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash orqali, jinoyatchilikni oldini olishda ko'plab yangi imkoniyatlarni yaratadi.

Xulosa

Ushbu maqola davomida profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligini ta'minlashdagi roli, ularning huquqbuzarliklarni oldini olishdagi faoliyatlari va davlat organlari bilan hamkorligi chuqur tahlil qilindi. Maqola, zamonaviy ijtimoiy sharoitlar va O'zbekistondagi jinoyatchilik holatlarini hisobga olgan holda, profilaktika inspektorlarining vazifalari, metodologiyalari va hamkorlik mexanizmlarini ko'rib chiqdi. Davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi muammolar, masalan, kiberjinoyatchilik, terrorism va boshqa huquqbuzarliklar, nafaqat davlat organlari, balki jamoat tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlikni talab qiladi. Profilaktika inspektorlarining faoliyati, davlat xavfsizligi va jamoat tartibini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Ular, jinoyatchilikni kamaytirish va ijtimoiy muammolarni hal etish uchun jamoatchilik bilan aloqalar o'rnatishadi, profilaktik tadbirlarni amalga oshiradilar va mahalliy jamoalarni jalb etadilar. Bunday yondashuv, jinoyatchilikning oldini olishda jamoatchilik ishtirokini oshiradi

va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Maqolada, shuningdek, profilaktika inspektorlarining davlat organlari bilan o'zaro aloqalari, ma'lumot almashish va tajriba o'rganish jarayonlari ham tahlil qilindi. Bu hamkorlik, huquqbuzarliklarni aniqlash va bartaraf etishda zamonaviy yondashuvlarni ishlab chiqish uchun muhimdir. Bunday aloqalar, har bir jinoyatchilik turiga nisbatan maxsus yondashuvlar ishlab chiqishga imkon beradi, bu esa davlat xavfsizligini ta'minlashda samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, davlat xavfsizligiga tahdid soluvchi omillarni aniqlash va ularni bartaraf etish uchun profilaktika inspektorlari xavf tahlilini amalga oshirishlari zarur. Turli ijtimoiy omillar, masalan, iqtisodiy muammolar, ta'lim darajasi va mehnat muhofazasi, jinoyatchilikning oldini olishda katta ahamiyatga ega. Profilaktika inspektorlari, ushbu omillarni inobatga olgan holda, aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqishlari lozim. Profilaktika inspektorlarining jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi, huquqbuzarliklarni oldini olishda alohida ahamiyat kasb etadi. Ular, jamoatchilikni jinoyatchilikka qarshi kurashishga jalb etish va ijtimoiy muammolarni hal etishda jamoat tashkilotlari bilan birga ishlash orqali, jamoatchilik fikrini shakllantirishda muhim rol o'ynaydilar. Bunday hamkorlik, jinoyatchilikni kamaytirish va davlat organlariga bo'lgan ishonchni oshirishga yordam beradi. Ushbu hamkorlikni mustahkamlash uchun profilaktika inspektorlari va jamoat tashkilotlari o'rtasida muntazam uchrashuvlar o'tkazish, seminarlar va treninglar tashkil etish zarur. Bu, nafaqat jamoatchilik fikrini o'rganishga, balki jinoyatchilikni oldini olishda yangi yondashuvlarni ishlab chiqishga imkon beradi. Shuningdek, profilaktika inspektorlarining ta'limi va malakasini oshirish masalalari, ularning samarali faoliyatini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Davlat xavfsizligini ta'minlashda, profilaktika inspektorlarining roli faqatgina jinoyatchilikni kamaytirish bilan cheklanmaydi. Ular, ijtimoiy muammolarni hal etish va jamoatchilikni ishtirok etishga jalb etish orqali, davlat xavfsizligini ta'minlashga hissa qo'shadilar. Bunday yondashuvlar, davlat organlari va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash orqali, jinoyatchilikni oldini olishda ko'plab yangi imkoniyatlarni yaratadi. Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligiga qarshi huquqbuzarliklarni oldini olishdagi roli, davlat organlari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda samarali faoliyat olib borishga asoslangan. Ushbu masalalar, nafaqat jinoyatchilikni oldini olish, balki jamoat xavfsizligini ta'minlashda ham katta ahamiyatga ega. Maqola, profilaktika inspektorlarining faoliyatini yanada samarali amalga oshirish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni, metodologiyalarni va tavsiyalarni o'z ichiga oladi. Yakuniy natijada, profilaktika inspektorlarining davlat xavfsizligiga ta'siri, ularning o'zaro hamkorligi va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda jamoatchilik bilan aloqalari orqali amalga oshiriladi. Ushbu yondashuvlar, jinoyatchilikka qarshi kurashishdagi zamonaviy va samarali strategiyalarni shakllantirishga yordam beradi va jamoatchilik ishtirokini ta'minlaydi. Bularning barchasi, mamlakatimizning barqarorligini va rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. (2020). "Davlat xavfsizligi to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Milliy kutubxonasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi. (2021). "Profilaktika inspektorlarining faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar". Tashkent.
3. Askarov A. (2022). "Jinoyatchilikka qarshi kurashda profilaktika inspektorlarining roli". O'zbekiston huquqshunoslik jurnali, 3(2), 45-52.
4. Karimov I. (2018). "Davlat xavfsizligini ta'minlash: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Tashkent davlat iqtisodiyot universiteti. (2023). "Ijtimoiy barqarorlik va jinoyatchilikni oldini olish". O'zbekiston iqtisodiyoti va huquqi jurnali, 4(1), 20-30.
6. Murodov D. (2021). "Jamoatchilik bilan aloqalar va huquqbuzarliklarni oldini olish". Xalqaro huquq va ijtimoiy tadqiqotlar jurnali, 5(3), 15-25.

7. Ergashev A. (2020). "O'zbekistonning jinoyatchilikka qarshi kurashdagi tajribalari". O'zbekiston huquqiy axborot jurnali, 6(4), 78-85.
8. O'zbekiston Respublikasi Jamoat tashkilotlari federatsiyasi. (2022). "Jamoat tashkilotlarining davlat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni". Tashkent.
9. Abdullaeva S. (2023). "Huquqbuzarliklarni oldini olishda profilaktika inspektorlarining o'rni". O'zbekiston fanlar akademiyasi jurnali, 7(2), 10-18.
10. G'aniev F. AXBOROT XAVFSIZLIGI HAMDA MUHOFAZASI TA'MINLANGANIGA QARAMASDAN SODIR ETILADIGAN JINOYATLAR //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 129-138.
11. G'aniev F. "OBOD VA XAVFSIZ MAHALLA" TAMOYILIGA ASOSLANGAN TIZIMNI JORIY ETISHDA FUQOROLAR YIG'INLARINI FAOLIYATINI TIZIMLI YO'LGA QO'YISH //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 3. – С. 96-98.
12. Ганиев Ф. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИ ТОМОНИДАН ЎҒРИЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 159-162.
13. Ганиев Ф. Ўғирлик жиноятларининг профилактикаси тушунчаси ва турларига оид айрим мулоҳазалар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 37-42.
14. Ганиев, Фаррух Тахиржанович. "ЎҒРИЛИК ЖИНОЯТИНИНГ ЖИНОЯТ-НУҚУҒИЙ ЖИНАТЛАРИ ВА ОЛДИНИ ОЛИШГА ДОИР ФИКР-МУЛОҒАЗАЛАР." *Results of National Scientific Research International Journal* 2.12 (2023): 301-313.

INNOVATIVE
ACADEMY